

BELFÖLD.

Az oláhok a békekonzferencián.

Pázmány Dénes orsz. képviselő, a ki résztvett a hágai interparlamentáris konferencián, a következőket írja az oláhok csufos felsüléséről:

A bukaresti ligának sikerült a Bernben székelő állandó interparlamentáris bizottsággal elfogadtatni, hogy napirendre tételessék ez a kérdés: a többnyelvű államokban a nemzetiségeket megillető jogok. Ebbe a tág környegbe óhajtották burkolni ezt a magyar belügyi kérdést is így vinni a világ itélőszéke elé. A terv ügyesen volt kieszelve. Erre a célra nem kevesebb, mint 46 román képviselő iratkozott be s vagy 25 el is ment Hágába. E hó 3-án összegyűlt Hágában a konferencia tagjaiból alakult előkészítő bizottság, melynek magyar részről tagja volt Pázmány Dénes, román részről Urechia volt miniszter. Pázmány azt indítványozta, hogy a kérdéses 7-ik pont, mely nem tartozik a konferencia ténykedésének körébe, törültesse a nyilvános ülés napirendjéről. „Belügyi kérdés ez, — mondotta — és hozzá oly kérdés, melyet teljesen hamis alapokon akarnak bemutatni; Magyarország és az igazság nevében protestálok ily tárgynak felfvétele ellen.” Trarieux francia szenátor szólott elsőnek a kérdéshez, a ki nyíltan kimondta, hogy a románok ügye nem tartozik a konferencia elé, hogy ez a kérdés nem nemzetközi, de egyenesen Magyarországnak belügye, a melybe Romániának nincs is joga beavatkozni. Az elnök, Ruhesen, hasonló értelemben szólott, valamint a német és angol képviselők és az osztrák Pirquet. A szavazást eirendelték és az oláhok mellett csupán 5-en, ellene 13-an szavaztak. A románok mellett szavaztak: a dán, a spanyol, az olasz és a norvég képviselők; ellene valamennyi más állam tagjai. Urechia nyomban fölkel és elhagyta az oláhokkal a tanácskozást.

A király Lembergben.

— szeptember 10.

A király szombaton d. e. 10 percczel 9 óra előtt elhagyta a rezidenciát és a székesegyházba hajtatott. A templom előtt a miniszterek s a bejáratnál Morawsky érsek és a székes káptalan várta. Az érsek átnyújtotta ő felségének a szenteltvíztartót, mire az uralkodó hat nemzeti díszöltözetben levő község-tanácsos által vitt mennyezet alatt a főoltár mellett részére elhelyezett bársonyszékhez ment. Az oltártól jobbra a miniszterek, balra a főhadsegédek s a kíséret többi tagjai, a helytartó és a hadtestparancsnok foglaltak állást. A csendes misét Morawsky érsek czelebrálta.

A mise után ő felsége elhagyta a székesegyházat és a k. államgimnáziumba hajtatott, hová Madyski közoktatásügyi miniszter, a helytartó, Rittner dr. osztályfőnök és a kíséret ment vele. Az intézet bejáratánál Kozioi igazgató üdvözölte ő felségét s az ünnepélyesen diszitett aulába vezette.

Ő felsége megsejmelte az egyes termeket és a fizikai laboratóriumot és félóra tartózkodás után eltávozott az intézetből. Innen a hadtestparancsnok kíséretében a Lipót-Szalvator főherceg nevét viselő tüzérségi kaszárnyába hajtatott és a hadtestparancsnok vezetése mellett megsejmelte a kaszárnyát.

Innen a király a rokkantázházba ment. A jelentés meghallgatása után végig ment a kivonult rokkantak arcvonala előtt és többet közölök megszólítással tüntetett ki. Azután megsejmelte a sinlők házát és végül a városi képviselők gyűléstermét.

A király mindenütt legnagyobb megelégedését fejezte ki a látottak felett. 11 órakor a király a helytartó kíséretében a görög-kath. szemináriumba hajtatott.

Ő felsége délelőtt 11 órakor érkezett a helytartó kíséretében a görög kath. szemináriumba, ahol egybe volt gyűlve a papság,

sem volt hiány, a sok őszinte és lelkes gratulációt a társulat részéről Boros Béni köszönte meg. A reggeli után 16 magánfogatra helyezkedett a társaság. Köszönet illeti az illető fogatok tulajdonosait szives áldozatkészségükért, mert bizony a rengeteg utban (Baraczkáról Világosig és vissza) nem egy ló és kocsis szenvedett kisebb sérüléseket.

Első megállás a ménesi vinczellérönképző iskolánál volt, hol a borral tele pinczék, pompás kész és már javában termő szőlő ültetvények, a muzeum s általában az egész intézet egyaránt imponáltak a mi ámuló idegeinknek.

Majd gróf Wencheim Frigyes kész és természetben álló szőlőjébe, iunen egy gyoroki társaság oltványtelepére vonult a kocsisor; ez utóbbiban Nikolits Döme ügyvéd fogadta szép beszéddel a congresszus tagjait.

Kuvinban Fábián László főispán szőlőjét csodálták és a főispán kedves családjának vendégszeretetét élvezték a mi jó németjeink, a kikből a már eddig látott szép dolgok után végig kitört az elkeseredés a borászati érdekeket semmibe sem vevő osztrák kormánytanácsosok ellenében és felébredt a leplezetlen irigység Magyarországgal szemben, mely saját vallomásuk szerint „ebben a dologban is megelőző őket.”

Kuvinban még Halmi Andor és társaság oltványtelepeit szemlélte meg a társaság. E magánvállalat ez évben közel félmillió oltványt produkált, tagadhatatlanul gyönyörű sikerrel. A vendégek a saját testük hosszával mérték az oltványhajtások magasságát és egyhangú lelkesedéssel üdvözölték a telep szakértő vezetőjét.

Innen Kászonyi János mintaszerűen beültetett szőlőjébe, majd Világosra, Bohus László szőlőjébe hajtott a kocsik impozáns sora. Világos végállomása volt az egész kirándulásnak s egyszersmind diszpontja a napnak, amennyiben Bohus Lászlónak 130 holdnyi beültetett szép szőlője úgy terjedelmre, mint szakszerű szerelésre az ország, sőt az egész monarchia legelsőrendű hasonló birtokai közé soralandó.

A világi állomáson külön vonat várakozott a kirándulókra, mely rövid fél óra alatt röpitette Aradra a társaságot; oly gyorsaság, mely a magyar vonatok rendes járása ellen kedélyesen panaszkodó, originális humortól duzzadó száz Klingnert is csodálkozásra indította. A legnagyobb meglepetés, igaz ugyan, hogy nem szőlőszeti természetű, mindamelllett az aradi indóház éttermében várt a társaságra.

A baraczkai társulat esti 7 órakor 50 terítékes pompás ebéddel várta a congresszus tagjait s a helybeli résztvevőket, melyet csakhamar a felköszöntések, lelkes gratulációk, a személyes rokonszenvből fejlődő barátkozások és az általánossá vált gaudium tettek felejthetelenné.

A kongresszus tagjai kivétel nélkül a legnagyobb és leplezetlen csodálattal látták azt a hatalmas, lelkes munkát, mely hegyvidékünk régi 16,000 holdnyi szőlőterületének már mintegy 5-öd részét ismét teljesen, sőt a réginél jobban, czélszerűbben és jövedelmezőbb módon helyreállította s napról-napra hódít el új területet a hazai vagyonosodás számára.

Bizvást elmondhatjuk, hogy a szerteszedő kongresszusi tagok hazánkról általában, de különösen a mi aradi hegyaljánkról oly emlékeket visznek magukkal, melyek nemzetünk jó hírének emelésére a legelőnyösebb hatással lesznek. Ebben a biztos reményben küldünk kedves idegen vendégeink felé, kik ma már a Balaton partjain folytatják tanulmányukat, szívélyes, magyaros isten hozadékot.

élén három püspökkel, a közoktatási miniszter, számos világi pap és több képviselő. — Sembratovics metropolita beszédet mondott, amelyben hangsúlyozta, hogy a ruthén nemzet csakis a róm. kath. egyháznak ő felsége államával való egyesülésétől várja jólétét. A ruthén papság nem fogja elmulasztani, hogy ez érzelmeket a reábizott híveknél mindenkor fentartsa és ápolja. Ő felsége a következőleg válaszolt:

„Szives üdvözlését, őszinte megelégedéssel és azzal a biztosítással fogadom, hogy jól ismerem kiváló buzgalmát, melyet a ruthén papság kiképzése és kötelességű működése ellenőrzésének szentel. — Nem kételkedem, hogy a dinasztia, az állam és a ruthén nép érdekében kifejtett törekvéseit a kívánt siker fogja kísérni. Legyen meggyőződve, hogy azok úgy részemről, mint kormányom részéről mindenkor támogatásban fognak részesülni.”

Justh Gyula beszámolója.

— Távirati tudósítás. —

Szolnok, szeptember 9.

Justh Gyula tegnap érkezett Szolnokra sok függetlenségi képviselőtársa kíséretében. A szolnokiak képviselőjüket a leglelkesebben fogadták s beszédét, melyet utóbb a Kossuth-téren tartott, mindvégig a legnagyobb tetszéssel hallhatták.

Beszédéből közöljük a következő részt, mely foglalkozik az ellenzéki pártok álláspontjával az egyházpolitikai javaslattal szemben, magával a függetlenségi és 48-as párttal, a közigazgatás reformjával, melynek államosítását ellenzi, közgazdasági érdekeink ügyével, a parlamenti pártokkal, a melyek között úgy a nemzeti pártnak mint az alakulóban levő néppártnak sok keserű igazságot mond; az ellenzéki pártok együttműködésének eszméjével, amit jóformán kivihetlenné tart stb.

E nevezetesebb pontok a következők:

Justh legelsőben is kijelentette, hogy az most is, a ki volt és az lesz a jövőben is, a mi ma.

Foglalkozik azután az egyházpolitikai reformokkal. Az egyházpolitikai javaslatok törvényerőre emelkedését az országgyűlési függetlenségi és 48-as pártkör nagy többségével együtt, tőle telhetőleg előmozdította s amidőn ezt megtette, nemcsak a függ. párt évtizedeken át hirdetett elvei mellett állott meg rendületlenül, hanem a múlt évben itt Szolnokon egyhangulag hozott párt-határozatnak is megfelelőleg járt el. (Zajos helyeslés.)

Elfogadta az egyházpolitikai javaslatokat — ugymond — mert azoknak alapelveivel teljesen egyetértettünk, megvalósítását évtizedeken át mi sürgettük; mert azok a különböző vallásfelekezetek teljes egyenjogúságát biztosítják, és mert egyedül azok lesznek képesek a felekezeti surlódásoknak egyszersmindenkorra véget vetni.

Azután kifejti, hogy nem a kormány iránti bizalomból szavazták meg az egyházpolitikai javaslatokat, hanem egyedül azért, mert diadalra akarták juttatni azon nagy elveket, amelyekért évek hosszú során át küzdöttek. (Eljenzés.) Ezen elhatározásukban nem ingathatta meg őket az a kecsesgató kilátás, hogy ha ellene szavaznak a javaslatnak: megbuktatják a kormányt.

Szóla azután a függetlenségi párttól. Szerinte a függetlenségi és 48-as párt erejét az képezte a múltban s az képezte a jelenben is, hogy mindenkor elveikért küzd. Elvek körül csoportosul. „A mi pártunk feladata tisztaság és világos — ugymond — utjaink megválasztásában habozásra, tétovázásra nincs okunk.

Röviden kifejezve, elleneznünk kell mindent a legnagyobb határozottsággal, ami elveinkkel ellenkezik, amit rossznak, károsnak tartunk, és támogatnunk kell mindent önzetlenül, nemesen, ami elveinkkel megegyezik, amit jónak, üdvösnek tartunk, bárkitől jöjjön is az. (Eljenzés.)

Az egyházpolitikai javaslatok megegyeztek elveinkkel, azokat jóknak, üdvöseknek tartottuk, törvényre emelkedésüket tehát őszintén, nemes odaadással előmozdítani igyekeztünk. De azért ez nem fog megakadályozni bennünket eszentül sem abban, hogy a kormányt mulasztásaiért és nemzetellenes politikájáért a legnagyobb erővel megtámadjuk s mindazon javaslatokat, melyek elveinkkel meg nem egyeznek és a melyeket az országra károsnak tartunk, megbuktatni törekedjünk. (Zajos helyeslés.)

Majd rá tér a közigazgatás államosítására, a melynek nagy ellenzőjéül hirdeti magát. (Ugy van! Ugy van!) a közigazgatási bajok nem a választási rendszerben gyökereznek.

Mai közigazgatásunk tarthatatlansága — ugymond — érv mellettünk és nem az államosítás mellett. Mai közigazgatásunk rosszaságából a választási rendszer rosszaságára következtetést vonni egyáltalán nem lehet: mert hiszen mai közigazgatásunkban mindennel találkozhattunk, csak önkormányzattal és választási rendszerrel nem. Mai közigazgatásunkban a választás szabadsága biztosítva nincs. A tisztviselők mai alkalmazásának módja mindennek nevezhető, csak szabad választási rendszernek nem. Ha igaz, hogy e rendszerben van a hiba, akkor ám változtassuk meg a rosznak bizonyult rendszert.

Foglalkozik ezután a parlamenti reform kérdésével, a melyet szükségesnek tart.

Reformálnunk kell parlamentünket. Ujra kell beosztani a választókerületeket. Sürgős feladat továbbá a választási törvény revíziója s a választói jognak egyenes ozenus alapján a lehető legnagyobb mértékben való kiterjesztése; nemkülönben a titkos szavazás behozatala. A választások tisztaságának megóvása pedig feltétlenül megköveteli a választási visszaélések feletti ítélkezésnek független bíróságra való ruházását. (Helyeslés.)

De nem kevésbé sürgős feladat az elavult förendiháznak a nemzet szívéhez közelebb álló felsőházzá való átalakítása sem.

A parlamenti reformnál nem csekélyebb fontosságúak közgazdasági érdekeink.

Meggyőződése, hogy Magyarországon helyes közgazdasági politikát folytatni addig nem lehet, a míg Ausztriával vámközösségben vagyunk. Hogy az osztrák-magyar vámközösségben az osztrák az erősebb fél, már csak azon szempontnál fogva is bizonyos, hogy az uralkodó és az uralkodó család sokkal jobban össze van forrva Ausztriával, mint Magyarországgal. Es az osztrákok élvezik még nagyobb mértékben a közös vámterület minden előnyét s mi kénytelenek vagyunk elismerni még nagyobb mértékben a közös vámterület minden hátrányát.

Ezek után foglalkoznia kell még magyarországi pártviszonyainkkal.

A kormánypárt szabadelvű pártnak nevezi magát, a régi mérsékelt ellenzék a nemzeti párt nevet vette föl s az ultramontanok és klerikálisok néppárt összehozásán fáradoznak. Címe, neve tehát a közjogi alapon álló pártoknak kétségkívül vonzó és teljesen kifogástalan. Csak az a baj, hogy a címeik és neveik nem állanak teljes összhangban működésükkel, törekvéseikkel és célzataikkal.

A szabadelvűpárt alkotásai között csak elvétve és a legutóbbi időben talál egy-egy alkotást, a mely megfelel az igazi szabadelvűség követelményeinek, de működésében egyáltalán nem látja az öntudatos, minden izében következetes szabadelvű politikát.

A nemzeti párt törekvései között látja egy-egy kérdésben a nemzeti irány megcsillanását, de összműködésében és egész magatartásában hiában keresi a minden izében következetes és öntudatos nemzeti politikát.

Nemzeti hadsereg, nemzeti külképviselet, nemzeti bank és külön vámterület nélkül még csak képzelni sem lehet magyar nemzeti politikát. Ha a párt, nevének megfelelőleg, igazán nemzeti párt lenne, akkor követelnie kellene a nemzeti hadsereget, a nemzeti külképviseletet, a nemzeti bankot és a vámsorompók felállítását. Ezek nélkül még csak képzelni sem lehet magyar nemzeti politikát. (Helyeslés.)

Az alakulóban lévő néppárt célzatairól röviden csak ennyit. A mely párt csupán egy vallásfelekezeti érdekeit és dogmáit viseli lel-

kén, az lehet minden, csak valódi néppárt nem, lévén az igazi néppárt első és fő feladata, ha csak nem álarozul akarja viselni a hangzatos nevet, hogy az ország minden polgárának érdekét egyaránt szívén és lelkén viselje születés, származás, faj, vallás és nemzetiségkülönbség nélkül. (Helyeslés.)

Es most foglalkozik még az összes ellenzéki pártok közös akciójának eszméjével. — Az egyesülés, vagy az állandó szövetség szerinte teljesen ki van zárva. Az egyesülés, vagy az állandó szövetség elengedhetetlen alapfeltétele, ha attól sikert, döntő eredményt várunk, az eszmék, az elvek és cél teljes azonossága.

Már pedig bennünket a többi ellenzéki pártoktól a közjogi kérdéseken kívül, egy sorreg más kérdés is elválaszt. Sőt a többi ellenzéki pártok felfogása sem egyöntetű sok kérdésben.

A közjogi különbségeket nem is említve, nem értünk egyet a közjogi alapon álló ellenzéki pártokkal a parlamenti reform kérdésében sem.

Az egyesülés, vagy állandó szövetség, állandó együttműködés csak úgy volna lehetséges, ha az összes ellenzéki pártok elfogadnák programunkat. (Zajos helyeslés.) De hát ez, legalább még most, teljesen ki van zárva.

Az együttműködés tekintetében az ellenzéki pártokkal szemben sem mehetünk tovább, mint addig, hogy támogatni fogunk mindent önzetlenül, a mi elveinkkel megegyezik, a mit jónak, üdvösnek fogunk tartani s viszont ellenezni fogunk mindent, ami elveinkkel ellenkezik s a mit rosznak, károsnak tartunk. (Percekig tartó taps.)

Este Justh Gyula tiszteletére fényes bankett volt, a melyen egymást érték a lelkes felköszöntők.

A kongresszus bezárása.

— Az „Aradi Közlöny” eredeti tudósítása. —

Budapest, szeptember 9.

(y) A nemzetközi közegészségügyi és demográfiai kongresszusnak ma volt méltó zárulása, a mely Magyarországnak és székes fővárosának Budapestnek, és különösen Magyarországnak civilizatorius rendeltetésének és haladásának, öndicsékvés nélkül mondhatjuk, valóban becsületére vált. A köszönetet és elismerést a legkülönbélebb változatokban kifejező felette érdekes és legnagyobbbrészt formai tökélyvel is bíró nyilatkozatai az összes államok képviselőinek, ránk nézve feledhetlenül emlékeztetések lesznek.

A következőkben közölhetjük Hieronymi Károly belügyminiszternek a zárbeszédét:

Tisztelt Uraim!

A VIII. hygieniai és demográfiai kongresszus befejezéséhez érve, nem tagadhatom meg magamtól azt, hogy meglepéssel ne konstataljam azokat az eredményeket, melyeket ezen kongresszusnak köszönünk. Hallottunk kitünő tudományos előadásokat, melyek a szóbeli előadás közvetlenségénél fogva a hallgatókra sokkal buzditóbban hatottak az írásbeli és nyomtatott előadásoknál, és amelyeknek tudományos eredményeiken kívül meg volt az az érdemük, hogy határozataik közül többet a közigazgatásban azonnal alkalmazni és érvényre emelni lesz alkalmunk, és így a kongresszus munkáinak ezen része közvetlenül gyakorlati haszonnal is fog járni.

E mellett ennek a kongresszusnak az az eredménye is van, hogy utólagosan kimutatta, hogy azon kérdések tárgyalása jár a dolog természetét szerint legtöbb haszonnal melyek megelőzőleg bizottsági tárgyalások útján kellően elő vannak készítve, és hogy a kongresszus haszna nem annyira a kérdések sokféleségében, hanem inkább egyes nagy kiváló actualitással bíró kérdéseknek alapos megvitatásában keresendő.

Nem lehet ezen zárszavainak az a feladata, hogy a kongresszus bizottságaiban tárgyalt fontosabb kérdéseket mind elősoroljam, de annyit megemlítendőnek tartok, hogy tudomásom szerint a kongresszus mindazon tagjai, akik a difteritisz és a cholera tárgyalásaiban részt vettek, örömmel emlékeznek azokra

vissza, és kétségtelenül azon benyomás alatt állanak, hogy a kongresszus azon munkálatainak és tárgyalásainak áldásos eredménye lesz. (Zajos helyeslés és taps.)

Egy más irányban is nyomot fog bagyni nézetem szerint ezen VIII. kongresszus, amennyiben a permanens comissió a jövő kongresszus tervezetére vonatkozó és ezen kongresszusnak hasznát fokozottan biztosító javaslatokat tett. (Zajos helyeslés és taps.)

Es most kedves kötelességemnek tartom, hogy mindazon nagyérdemű tudósoknak, akik saját kényelmük teljes kizárásával a kongresszus munkálataiban részt venni és ez által nemcsak hasznos eredményeihez hozzájárulni, hanem annak fényét emelni szivesek voltak, a kongresszus nevében őszinte hálás köszönetet mondok. (Zajos tetszés.) Köszönetet mondok a főváros közönségének, mely áldozatkészséggel és a nagy cél teljes felismerésével párosult előzékenységgel, ennek a kongresszusnak Budapesten való megtartását lehetővé tette; (Zajos, szünni nem akaró helyeslés és taps.) köszönetet mondok az idegen államok kormányainak, akik képviselőik ideküldésével ezen kongresszus gyakorlati jelentőségét és horderejét emelték; (Zajos éljenzés.) és úgy, amint kongresszusunkat Felsőleges protektora iránt kifejezett, hódolatteljes köszönettel nyitottam meg, azzal végzem szavaimat, hogy a kongresszusnak mély köszönetét tolmácsoljam Felsőleges királyunk iránt és Károly Lajos főherceg iránt, ki ezen kongresszust személyesen megnyitni szives volt. (Hosszan tartó zajos tetszés és taps.)

Ezután a miniszter a kongresszust befejezettnek nyilvánította.

A miniszter után beszéltek még Juratschek kongresszusi tag Ausztria- és Schell kongresszusi tag Németország nevében, mindketten a legmelegebb szavakban emlékezve meg a magyar vendégszeretetről s fővárosunk szépségéről.

Városi közügyek.

Folytatólagos sorrendje

az Arad sz. kir. város törvényhatósági bizottsága által 1894. évi szept. 12-ik napján d. u. 4 órakor tartandó rendes havi közgyűlésen tárgyalás alá kerülő ügydaraboknak.

30. Az aradi összes állami tisztviselők kérvénye a városnak II-ik lakbérosztályba emelését tárgyzó kérelmük támogatása iránt.

31. A tanács jelentése az aradi pénzügyigazgatóság által augusztus hóban elő- és leírt állami adók után elő- és leírandó községi adó tárgyában.

32. A tanács jelentése Rudnyánsky Gyula és neje által a bérház-épületben bérelt lakás tárgyában.

33. Az aradi összes állami tisztviselőknek kérvénye Arad szab. kir. városnak a III-ik lakbérosztályból a II-ik emelése iránt a kormányhatósághoz intézendő felirat tárgyában.

Arad, 1894. szeptember 10.

Kiadta:

INSTITUTORIS KÁLMÁN,
főjegyző.

Arad a múlt hóban.

— Polgármesteri jelentés. —

Tekintetes Törvényhatósági Bizottság! Az 1894. évi augusztus hóra vonatkozó jelentésemet van szerencsém a következőkben előterjeszteni.

A közegészségügyi állapot általában kedvezőnek jelezhető. A halálozások száma az előző havihoz arányitva 14-el csökkent. A felmerült betegülések közül a hurutos gyomor és bélbajok, tüdőhurut, gümőkór és csauz uraltkettek leggyakrabban. A járványosan uralgó kanyaró a hónap első felében kiterjesztésre nézve csökkent, a hónap második felében azonban ujra növekedett. Bejelentve volt 25 eset. A difteritisz járvány 18 új esetel merült fel; melyek közül 6 halálos kimenetül volt. Kor szerint betegült 1—5 éves 8, 5—10 éves 6, 10—12 éves 2, azon felül 2. Városrészek szerint betegült a belvárosban 9, Peryvában 6, Sarkadban 1, Gájban 2. Más ragályos-járványos betegülések közül a typhus 1, a vörheny 2 esetben merült fel. A trachomás betegak száma volt július hó vé-

gén 12, szaporodott 3, gyógyult 2, maradt 18, a kórházban kezeltetik 10, idegen 7. Elhalt összesen 98 egyén; 57 férfi, 41 nő; az elhaltak között helybeli 88, idegen 10. Baleset következtében meghalt 1; öngyilkosság előjött 3, halva született 5. A városi lakosság halál-aránya évi aránya: 1000:22.8. A megyei kórházban ápoltatott 325 egyén, az izraeliták kórházában 3, összesen 328, ezek közül gyógyult 116, javult 30, meghalt 16. Az ápoltak között helybeli illetőségű volt 18.

A népesezési viszonyok kielégítőnek jelezhetők. Az újszülöttek száma a múlt havi eredményt 23-al, a haláloszásokét pedig 60-al meghaladta. Elve született 148 gyermek, 79 fiu, 69 leány, törvényes 136, törvénytelen 12. A születések évi aránya: 1000:38.3. Házasság kötött 32.

A személybiztonságot nagyobb mérvű bűnesetek nem zavarták. A vagyonbiztonság azonban egy nagyobb mérvű betörés lopás által meg volt támadva. Az 52 esetben felmerült kisebb tolvajlás tettesei 48 esetre nézve kinyomoztattak.

A kihágási bíróságnál augusztus hóban befolyt 345 ügy, ebből elintéztetett 264, a bíróságokhoz áttétetett 77, tárgyalás alatt maradt 4. Letartóztatott, részben előállított 126 egyén, ezek közül elítéltetett 114, a bíróságoknak adatott 12, kintasított 25. A kapitányi hivatal hatáskörébe tartozó kisebb kihágási ügy tárgyalatott és elintéztetett 25. Letartóztatva volt 76 egyén, eltolonczoltatott 39, rendőrlég büntetett 37.

(Vége következik.)

KÜLFÖLD.

A párisi gróf meghalt.

— Lajos Fülöp orleansi herceg halála. —

Lajos Fülöp Agost orleansi herceg, a párisi gróf szombat reggel 8 óra 40 pkor meghalt.

Buckinghamból érkezett ez a távirat, amely a francia trónpretendesnek iszonyu kínjaitól való megváltását jelenti. Már egy hete irtózatot küzdött a halállal. Rákoss baját nemrég operálták ugyan, de ez csak rövid időre hosszabbította meg életét. Azóta nem tudták táplálni, s a halálát a teljes kimerültség, ugyszólván az éhség okozta. Egész családja mellette volt, amikor meghalt, mert már jó ideje tudták s tudta ő maga is, hogy számára nincsen mentés.

Párisban a halálhír nem okozott valami nagy feltűnést. A köztársasági lapok is a haláláról cikkeznek ugyan, de élete folyása mindannyia szerint csakis a republika erős voltának a bizonyítéka.

A francia kormány az orleansi herceg halálának hírére minisztertanácsot tartott, amely a párisi gróf temetésének kérdéseivel foglalkozott. A miniszterek nem voltak egy véleményen. Többen közülök megengedhetőnek tartják, hogy a párisi grótot, — ha a családja kéri, — a dreusi családi sirboltban temessék el, mások ellenzik ezt, mert a radikálisok támadásaitól tartanak. Persze határozatot nem hoztak, mert a kérdés egyelőre korai, legalább addig, míg az orleansi herceg családja nem nyilatkozik.

A lövész-egylet ünnepélye.

Arad, szeptember 10.

Az aradi lövészegylet szép ünnepet ült szombaton: Kossuth Lajos olajfestésű arcképét lepleste le a dísztermében. Az egylet ünnepéje a polgárság széles körének ünnepe lett, mivelhogy ez a derék, hazafias egylet nemcsak a sportkedvelőket tömörítette magában, de sokszor iránytűje volt a város fontos és közhasznu kulturális mozgalmainak is. Az ünnepély lefolyásáról, mely a szokásos Lőrincz-napi díjlövészettel volt összekötve, az alábbi tudósítás számol be:

A lövész-egylet dísztermében nagy és díszes közönség jelenlétében, akiknek sorában

Salacz Gyula polgármester is ott volt, déli 12 órakor folyt le az arcképleleplezési ünnepély.

Műlek Lajos dr. országgyűlési képviselő, az egylet főlövészmeistere az ünnepélyen a következő beszédet mondotta:

„Tisztelt ünneplő közönség!

A frissen felhantolt sir élénk fájdalommal tölti el lelkünket; végtelen a bánat, ennek így kellett történnie. Meghalt a legigazibb magyar, melynél nagyobb nem volt soha. Kossuth örök álmát alusza a haza szentelt földjében.

Midőn a hazának lángelmére volt szüksége: a gondviselés megadta nekünk Kossuthot. Oda állott az állam hajójának kormányára és biztos kézzel vezette hazáját az igazi államiság, dicsőség felé. Az 1848. évi alkotások olyanok, melyek századokra szólnak. Ezek mindenikében Kossuth lángelke nyilatkozott és az a határtalan hazaszeretet, amely életet, vért áldozott.

Kegyelettel kell ápolni Kossuth emlékét. Ezt teszi a lövészegylet, melynek a megdicsőült tiszteletbeli tagja volt. Arcképét leplezi le, azon erős fogadás kapcsán: legyünk méltók Kossuthhoz, annak önzetlenségéhez, nagyságához.

A beszéd végén lehullt a képről a lepel s az ünneplőkre szeliden mosolygott Kossuth Lajos megszólalásig hűen talált arca.

A leleplezési ünnepély után fehér asztalokhoz ültek a vendégek, hogy régi szokás szerint Lőrincz-napját s ezzel az egylet volt magas pátronusának, Orszay Lőrincz báró emlékezetét megüljék.

Az asztalón ült Műlek Lajos dr. orsz. képviselő, főlövészmeester; jobbján Salacz Gyula kir. tanácsos, polgármester, balján Domonkos Lajos pénztáros. Utána sorjában: Keresztes Gyula dr., Millig Mátyás, Nagy Kálmán, Heincz Gábor, Klein Ignác, Magyar Ferencz, Pless Mór, Péterffy Antal, Kornay Károly dr., Gyulai István, Nyáry Vilmos, Edvi Illés László, Ottenberg Tivadar, Kiss Ferencz, Herz Armin, Stepniczka Manó, Horváth Elemér, Rosmanith Albert, Scheinberger Mór, Montag Lajos, Huzó István, Dániel Endre, ifj. Nachtnébel Odön, Fejér Gyula, Hrabovszky Lajos, Panker Viktor, Morgenstern Gyula, Benedek Árpád, Kohn Ede, Szende Aladár, Hozsek Ferencz, Dürr Traugott, Dürr Gusztáv, stb.

A harmadik fogásnál felemelkedett Műlek Lajos dr., kezében tartva Orszay híres aranyveretű elefántcsontkürtjét. Az egylet nagy jótévője — egymond — meghagyta, hogy minden évben egyszer vidám lakomán itt gyűljenek össze s emlékezzenek a régiekre. Így akarta a nemes báró még szorosabbá fűzni a szeretetben, igaz barátságban, polgárerényekben és jó hazafiságban megnőtt és virágzó egyletet. Kívánja, hogy a lövészeknek ezek legyenek mindenkor jelszavai.

Salacz Gyula az egyletet s annak derék tagjait éltette lelkes szavakkal. Ez az egylet nemcsak a sportnak áldoz, hanem üdvös eszme volt már a talaja, mely Arad város fejlődését, polgárainak boldogulását célozta.

Keresztes Gyula a lövész-egylet buzgó főlövészmesterét, az ünnep jeles szónokát, Műlek Lajos drt élteti. Klein Ignác Nagy Kálmánt köszöntötte fel, Nagy Kálmán a sajtóra emeli poharát, Péterffy Antal pedig a főlövészmeesterre mond szívből jövő toasztot.

Ezután egyre sűrűbben eredt meg a pohárköszöntők árja s csak asztalbontáskor hangzott el az utolsó jókívánság.

Bankett után újra folytatták a már két nap óta folyó, rendkívül érdekes czellövészeti versenyt.

Két zászlószentelés.

— Eredeti tudósítások. —

Arad, szeptember 10.

A vasárnapi bucsuk, s egyéb ünnepélyek mellett két zászlószentelés is ment vége, az egyik Aradon, a másik Zsigmondházában. Mindkettő ugy anyagi, mint erkölcsi tekintetben kitünően sikerült.

Aradon már kora reggel megmozdult a város, hogy részt vegyen a cipészek szak-egyletének zászlószentelési ünnepélyén. A kö-

zönség által képezett sorfalak közt a koszorú leányok, s vőfélyek robotgok végig díszes fogatokon.

A szép ünnepélyen az aradi egyletek, társulatok zászlói alatt vonultak fel az ipartestület elé. Ezek előtt láttuk a hadastyán-egyletet, a hadász-egyletet, az első aradi betegsegélyző-egyletet, a magyarnyelvterjesztő-egyletet stb.

Mikor mind együtt voltak a koszorúspárok, kocsikon indultak el Nikolt Péterné zászlóánya után, akit egy díszes négyes fogaton hoztak el az ipartestületbe. A zászlóányt és koszorú párokat a közönség zajos éljenzéssel fogadta.

A terem közepén felállított 28 fehér ruhába öltözött kis leányka egy alkalmi dalt énekelt el, melyet Keresz Ferencz tanított be. Ennek megtörténte után Csatlós Erzsike, diszmagyarba öltözött leányka a zászlóányát szívélyes szavak kíséretében fogadta.

A zászlóánya szívből fakadt meleg szavakban köszöntö meg a szívélyes fogadtatást.

Az ipartestületből zeneszó mellett indult meg a hosszú menet a templomba, melyet nagy közönség töltött meg zsufolásig.

A zászlóánya Kis Ferencz ipartestületi titkár balján haladt, utánuk páros sorrendben a koszorú párok és a többi egyletek.

A zászlószentelési aktus előtt Jánosy Demjén dr. minorita rendfőnök mondott misét, s tartott beszédet, melyben nem felejtkezett el rejtett szavakkal az egyházpolitika ellen izgatni. Beszédét a következő imával végezte: „E most Te örök, dicsőséges nagy Isten! Ald meg mindazokat, kik e felszentelt lobogó alatt a Te dicsőségedre és drága magyar hazánk javára működnek! Ald meg mindazokat, kik Mária asszonynak népei boldogságán fáradoznak és azok közötti testvériségért buzgólkodnak! Magyarok nagy Istene, hallgasd meg kérésünket a mi Urunk Jézus Krisztus által. Amen!”

Jánosy Demjén dr. a zászlószentelési aktus befejeztével a minorita egyház szögét a felszentelt zászló nyelébe a templomban beverte a szentháromság nevében, Benedek Ferencz prelatust szögét „Nemcsak a születés, de a munka is nemesít” jelige kíséretében verte be. Desseffy püspök nevében Kristófcák József új-aradi főesperes végezte a szögbeverést.

Az ünnepély a ligetben.

A díszmenet a templomból a városligetbe indult, a hol egy csinos sátor volt felállítva, melyben a szögverés vette kezdetét.

Itt az ünnepélyt az aradi dalegylet a himnusz eléneklésével nyitotta meg.

Edvi Illés László kamarai m. titkár, mint az ipartestület tiszteletbeli titkára tartotta meg erre ünnepi beszédét. Azzal kezdte, hogy százhatvan év előtt a városalapító elődök hasonló szép ünnepélyre gyűltek, hogy felavassák az első zászlót, a vallásos erkölcsiség, a hazafiság, a tisztos munka jelvényét. Az ünnepélyből mint most, akkor is kivette részét az összpolgárság, mert már akkor közös tulajdonul tekintette azokat az eszményeket, melyekért az ifjuság hevült.

Azután utalt arra, hogy Arad története lapról-lapra igazolja, miszerint a fejlődő város szellemére az iparosság csehjeiben ápol eszmével nyomták a magok bélyegét: ez az iparosság szívében magyar volt már akkor, mikor a hazai nyelvet még nem bírta, s ez a magyarság a szabadságharcz idejében valódi talizmánjává lett városunknak. Majd azt fejtette ki, hogy a régi és a mai iparosviszonyok közt sok a hasonlóság, sőt ma nehezebb az iparos helyzete, mint másfél századdal ezelőtt volt. Ma külső ellenséggel: az idegen versenyyel és belső ellenféllel: az ipar emelésének nemzeti czeját elismerni nem akaró telhetetlenséggel kell küzdenie.

Ily körülmények közt a felavatott zászló több egyszerű jelvénynél, mert óriási feladat, roppant nehéz kötelesség áll az iparos előtt. Az iparosnak ma nem csupán a megélhetés czejla. Kenyeret kér ugyan az ipar, de ezzel nem elégszik meg: elismerést kíván, hogy támasza, oszlopa lehessen a második ezredév viharában a hazának. Azért a múltból erőt, kitartást kell meríteni, hogy kivihassa magának a jobb jövőt.

A régi zászló elpusztult; azok, akik azt egykor emelték, kidőlték, de az iparosságot nem lehet elpusztítani, ha magát nem adja át a pusztulás démonainak, ha önmaga, a hasz-

ménnyel, Tanszig Dávid 26.5 engedménnyel, Inoze Lajos (Nagyvárad) 17.6 százalékkal, Iritz Márton és társai (Makó) 14.5 százalékkal, Valerián József 14.5 százalékkal, Schaar Ede (Szeged) 22.5 százalékkal, Pellegrini Pasquale 4 százalékkal, Fodor és Reisinger 19.2 százalékkal engedménnyel. Az árlejtések közt a Tanszig Dávid ajánlata a legelőnyösebb. Az eredményt azonban ma még tudni nem lehet, mivel a miniszteriumban tegnap délelőtt szinte volt ez ügyben árlejtés. Annak eredményeit összevetik az aradi árlejtés eredményével, s csak aztán adják ki a munkálatokat egyik vagy másik vállalkozónak.

Az állami transversális utra vonatkozó felvételek — írja levelezőnk — már Békésmegyében is befejezést nyertek. A tervek most küldettek fel a kereskedelemügyi miniszterhez, végleges jóváhagyás végett. Lukács miniszter a megye azon kívánságára, hogy az állami munkával a népek keresetét adjon, melyre most az őszi aszály miatt kétszeres szüksége van, a munkálatot házilag, szakmámmunkával teljesíti, a mi alatt azt értendő, hogy maga az államépítészeti hivatal fogadja fel a kubikos munkásokat és azokat csapatokra osztva, a fizetéseket is ő közvetlenül fogja eszközölni. Ezáltal mintegy hetven-nyolcvanezer forint jut a népek kezébe. Ebben az évben a földmunka készen lesz, sőt egyes szakaszai az utnak, már a forgalomnak is átadhatók lesznek. Az állam három köbányát vett meg és pedig Aradon, Halmagyvidéken, Tokajban és Nógrádmegyében. Az építkezés 1896-ban teljesen elkészül.

— **Kegyeletos nap a nőegylet árvaházában.** N a c h t n e b e l Odön megemlékezvén arról, hogy nejjének, a mindnyájunk által őszintén megsiratott „Ilka néni”-nek végtisztességén megjelentek a Polgári Jótékony Nőegylet árvaházának növendékei is, a kiknek a megboldogult egyik védőasszonyuk és jóttevőjük volt, 30 frtot küldött az egylet elnökségéhez, hogy ezen összegből az árvák szeptember hó 9-én, a midőn a megboldogulttal ezüst menyegzőjét lett volna megérendő, egy jó oszonnát kapjanak. Az oszonna a Teleky-utcai árvaházban több védőasszony jelenlétében meg is tartott, de a takarékos védőasszonyok úgy osztották be a rendelkezésükre bocsátott összeget, hogy még a következő két évre is marad belőle egy-egy jó oszonnára s az árváknak így alkalmuk lesz még többször kegyelettel emlékezni vissza a legáldottabb szívű urnőre.

— **A hadsereg köréből.** Ő felsége a király P o s e u n i k Alajos csász. és kir. 33-ik gyalogezredbeli főhadnagynak a cs. és kir. Landwehr tényleges állományába való áthelyezését rendelte el.

— **Uj gázmotorunk.** Erdekes ujtás történt tegnap nyomdánkban a részvénytársaság igazgatóinak jóvoltából. Megindult a gázmotor, mely a nyomda négy gépét hatja. Ilyen gázmotorral a vidéki nyomdák csak elenyészően csekély része dicsekedhetik, éppen ezért büszkék vagyunk az ujtásra, melynek segítségével leggyorsabban vagyunk képesek a nyomdai munkákat előállítani. A motort tegnap vizsgálták felül Arad város iparhatósági megbízottai: G r e e n Nándor, B a c z ó Frigyes és N a c h t n e b e l Odön, akik az ellen sem közbiztonsági, sem egyéb okokból kifogást nem emeltek.

— **A segédtszti állás.** A városnál megüresedett segédtszti állást a holnapi közgyűlés tölti be, mivel a múlt hóban a választás a főispán távolléte miatt megtartható nem volt. A pályázók ugyanazok, akik voltak. Sok kilátása van a győzelemre K i s f a l u d y Károlynak, a rendőrség szorgalmas irnokának.

— **Az aradi ügyvédi kamara a martirok ellen.** Az oláh martirok két diplomás diszplányával, dr S z u c s i u aradi és V a l i c s i u Mihály kisjenői ügyvédekkel, érdemük szerint bányik el az aradi ügyvédi kamara. Tudva levőleg ügyvédi jogok gyakorlásától meg van-

nak fosztva büntetésük leteltéig, most pedig az eddiginek jól megérdemelt folytatásaképp fegyelmi vizsgálatot is indítottak ellenük. A kamara eme határozatát, választmánya által, már felterjesztette jóváhagyás végett felsőbb fórumhoz.

— **Ujabb ereklyék a muzeumban.** Az aradi szabadságharczi ereklyemuzeum ismét gazdagodott néhány épen annyira értékes, mint becses tárggyal. Tegnap érkezett Aradra egy zászlószállag, mely a legdiszesebb az egész muzeumban. A szalag 1848-ban készült, s e feliratot viseli: „Hazáért és szabadságért!” „A miskolci hölgyek lelkes nemzetőreiknek.” A szalag fehér, s a himzés rajta nehéz arany. Kapott ezenkívül a muzeum Márki Sándor dr. közbenjárására néhány szabadságharcz idejéből való honvédkardot is. Az ereklyéket közelebb kiállítják.

— **A radnai bucsu.** Van aradmegyének egy szentelt helye, melyet Magyarország védőasszonyáról, a Szűz-Máriáról neveztek el, s ez Mária-Radna. Itt van a templomban a csodatevő Szűz képe, mely meggyógyítja a hozzája könyörgő bénát, vakot, sántát. Es elzárándokolnak a hívő népek az ő képe elé minden esztendőben, minden esztendő Mária napján. A poros, köves országutat a vezeklők mezitelen lábai tapossák, s a zárándokok ajkairól rezegve száll el az áhitattal telt zsoltosma: „Aldott légy Mária!” A kewlaari bucsun egy darabja. . . Emberek, kiknek lelkét megacélozza a hit, a jövőben vetett bizalom. . . S ha abban csalódnak, vigasztalódik a többi azért, hogy a csalódó bűnbánataival elkésett. Ez is Kewlaar! — Szombaton volt a kisasszony napi bucsu Radnán, mely látogatott, népes volt, mint az előző évié.

— **A csendőrség köréből.** Az Aradon is jól ismert J u r o s e k Géza, II. számú csendőrkertüli hadapród tiszthelyettes, nagybecserki ideiglenes szakasparancsnok, hasonlóságban Mohácsra helyeztetett át.

— **Itt az ősz.** Őnszürkeség terpeszkedik a városra. Erezhető az ősz fojtó köde, mely lerakodik az ember mellére. A levegő is nyirkos nedves. Az eget fellegek borítják, melyből néha-néha megered egy kevés eső. A természet az áldást is oly gyéren adja a földnek, mintha orvosság volna az. Most már mindig így lesz itt az ősz.

— **A nagyhalmagyai nábob fia.** S c h w e i g e r József n a g y h a l m a g y i nábob váltóhamisítás miatt letartóztatott fiát, — a mely letartóztatásról lapunk legutóbbi számában körülményesen megemlékeztünk — már átkisérték Steiner Sándor pénzügynökkel a budapesti kir. törvényszék fogházába. A fiatalember a Pannonia-szállóban a harmadik emeleten lakott. Lakásának a berendezése teljesen elüt a többi szobástól, a mely oly fényes, hogy most gróf Z i c h y lakja. A világlátott s fényes életmódhoz szokott fiatal ember igen megnyerő külsejű, magas, szőke, elegáns tartású férfi. Intelligens arckifejezése éppenséggel nem viseli magán semmi bélyegét a hasonló életmódot folytató emberek enerváltságának. Homloka még fényes, derült, szeme csillogó, tiszta és szelid, mint egy nagy leányé s egész ábrázata olyan fiatalos, mint egy huszéves gyereké, a kit a szülői pórázon tartottak, és a kinek talán egyszer sem volt alkalma még a hámból kirugni. Szótalanul, könnyed meghajlással nyújtotta át a fogház őrségének a nála levő értéktárgyakat, aztán föléstált egy őrrrel a ozellájába, a harmadik emeletre. Steiner valószínű típusa a pénzügenseknek. Fűrésző tekintetű, apró szemű, közepes nagyságú alak és mindig jókedvű. Őt is külön ozellában helyezték el. Ma délelőtt hallgatja ki őket először a vizsgálóbíró. A bíróságnál ebben az ügyben ujabb letartóztatásokat várnak.

— **A galsai körjegyzői állás üresedésben.** A r g y e l á n Gábor eddigi galsai jegyző, ke-

reki jegyzővé választatván meg, a galsai körjegyzői állás üresedésben van. A világosi járási főszolgabíró K a b d e b ó Kálmán ez állásra T ö r ö x János világosi jegyzőt helyettesítette. Török tényleg pályázik ez állásra s mint levelezőnk írja, azt valószínűleg el is nyeri.

— **Főorvos-aspiráns.** Dr. K r i c h Imre e l e k i községi orvos beadta pályázati kérvényét a békésmegyei főorvosi állásra.

— **Simay Ede adósságai.** Az öngyilkos S i m a y m.-kovács házi kastélyában még mindig tart az ügyvédek, hitelezők szomorú csapatának bevonulása. Birtokára, ingóságaira még minidig jelentkeznek követelők. Kovács házi fekvőségeire, — birtoka 615 kat. hold volt — eddig a következők támasztanak, váltók, adósságlevelek alapján igényt: osztrák-magyar bank 86,000 forint, a magyar országos központi pénztár 65,000 forint, arad-csanádi takarékpénztár 45,000 forint, M o n t a g Emil s fia 30,000 forint, R á t h János 50,000 forint, S i m a y Apollonia 12,000 forint, S c h w a r c z Ignác Budapestről 12,360 forint, R á t h János 25,000 forint, E l e s Armin 10,000 forint erejéig. Eme hitelezők, mivel követeléseik első helyen vannak betáblázva, biztosítva vannak. Követeléseik összege 469,836 forint, ezenkívül még közel egy fél millióval tartozik a tragikus véget ért földbirtokos.

— **Az ujaradi templomünnepe.** Vasárnap tartották meg a derék ujaradiak a szokásos templomünnepeket, mely élénkség dolgában éppen nem állott háta megett az előző évi hasonló ünnepélyeknek. Uj-Aradon egész nap pezsgett az élet a főtéren épen úgy, mint a magánházakban. Aradról igen számosan rándultak át megnézni azt a speciális ünnepélyt, mely bemutatja a svábok szokásait, mulatozásait a maga mivoltában. Este táncmulatság volt Uj-Aradon, mely kitünően sikerült.

— **Rejtélyes orgyilkosság történt,** mint nekünk írják, a napokban S i k l ó aradmegyei községben. A falu egyik tekintélyes polgárát, U r s i k a Györgyöt lötték le orgyilkos módon. Ursika György korán nyugalomra tért e napon, de a szobája ablakát nyitva hagyta. Ejjél tájban egy ismeretlen ember behatolt az ablakon keresztül a lakásba s az ágyat megkerülve, jobb oldalról a hátgerinczébe lött U r s i k a György ne k. A szerencsétlen ember rettenő fájdalomában felkiáltott s lárájára összeszaladtak a falubeliek, de az orgyilkos ekkorra már elmenekült s a leg gondosabb keresés daczára sem tudtak eddig nyomára akadni. Az eleki csendőrség folytatja a vizsgálatot ez ügyben és már nyomra is akadt, a melyből valószínű, hogy Ursikát valami régi haragosa akarta eltenni láb alól. A szerencsétlen g a z d a h a l d o k l i k.

— **Katholikus kör Makón.** A Budapesten megtartott kath. nagygyűlés adta ki a jelszót: hogy a magyar társadalmat katholisálni kell. A nagygyűlés előadói arra buzdították a katolikusokat, hogy a más felekezeten levő polgártársaikkal minden érintkezést mellőzzenek, katolikus köröket alakítsanak, a város, a megye tanácsába kath. hiten levő képviselőket küldjenek és országgyűlési képviselőül is csak róm. kath. egyént válasszanak. De a nagygyűlés rendezői maguk is érezték, hogy hazafiatlan dolog az, a mit kívánnak és a józan gondolkodás, mindenkor türelmes magyar nép nem is hederit majd a hangzatos szövegekre s jár majd ezentul is a maga útján: az egyenes uton. Azért vándorapostolokat indítottak utnak, hogy járják be szélteben-hosszában az országot és a hol találjanak arra kedvező talajt: csináljanak propagandát elveiknek; ott, hol lehetséges, a hol a nép nem eléggé fölvilágosodott még, hogy törekvéseikben az önzést fölismerjék, tömörítsék a hitsorsosokat és alapítsák meg a katolikus kört, mely segíteni fogja őket a zavarosnak előkészítésében, a sötétségnek terjesztésében hogy annak idején aztán annál biztosabban halásszassanak azok után, a mik után törekcsenek. Egyilyen vándorapostol járt a napokban M a k ó n is. Kisérletet tett városnkban is — írja ottani levelezőnk — hátha sikerülne neki itt fészket raknia a fanatizmusnak. Ertekezett a papokkal, gyű-

lésezett a hívőkkel, azonban csakhamar meggyőződött, hogy a makói nép sokkal fölvilágosodottabb, sokkal értelmesebb, semhogy ezeknek a túrelmetlenségben és gyűlölségben utazó sötét uraknak felüljenek.

— A csanádi megyei iparvasút. Pusztakunagótán id. Nagel Vilmos birtokán értekezletet tartott az iparvasút igazgatósága. Az értekezlet tárgyát forgalmi intézkedések és tarifa-ügyek képezték. Megbeszéltek továbbá a hivatalos bejárás alkalmával tartandó ünnepség sorrendjét, módozatait. Jelen voltak a házigazdán kívül: Boros Beni, ki e gyűlésen az elnöki tisztet töltötte be, Várhelyi László, Purgly János orsz. képviselő, ifj. Nagel Vilmos, Purgly Lajos, Purgly László, ifj. Várhelyi László és Sármeze Antal birtokosok.

— Négy színészeskülvő. Thália papjai ugyan csak megunták a legény életet. Egymásután vessik fel Hymen rózsalánczait s ebben a hónapban nem kevesebb, mint négy tagja a színtársulatnak esküszik örök hűség-t. Ezek: Ághy Sándor, ki e hó 27-ikén délelőtt 8 órakor tartja esküvőjét Nagyváradon a Barátok templomában Zách Veronkával. Láng Lajos, ki e hó 16-ikán reggel 8 órakor vezeti oltárhoz Upper Ilonkát. Csabai Antal, ki e hó 26-ikán a körös-utcai ref. templomban esküszik örök hűséget Szilágyi László kedves leányának. Pethő Juliskának is még e hó végén lesz az esküvője a debreczeni színtársulat egyik tagjával.

— Baleset a lövész ünnepélyen. Javában folyt a kiserdei ünnepély, az aradi nimródok igyekeztek tulteni egymáson a mesteri lövésekben, mikor egy töltény programon kívül elsülvén, megzavarta a mulatságot. A tölténykészítő munkás kezében ugyanis egész véletlenül elsült egy töltény s a munkást jelentékenyen megsebesítette.

— Félmillió hentesegéd. Mayer Károly, a párisi „Hotel Blondel” félmillió tulajdonosa fiát a 18 esztendő Lajost, Paral Pál szegedi henteshez hozta tanulásra. A fiómilliomos szorgalmasan lesi el a hentes-művészet titkait.

— Elveszett. Egy patkó alak arany mellű elveszett, a megtaláló sziveskedjék azt illő jutalom mellett szerkesztőségünknek átsegélyeztetni.

— Pályázatok. Végrehajtói áll. a nagybecsereki pénzügyigazgatóságnál 2 h. a. Albirói áll. a nagybittsai járásbírósnál 2 h. a. Aljegyzői áll. a debreczeni törvényszéknél 2 h. a. Irnoki áll. a temesvári ügyességnél 4 h. a.

HYMEN.

Baumann Lajos fiatal aradi kereskedő vasárnap este eljegyezte Aradon Künstler Jolán kisasszonyt, Weisz Dávid törv. hat. bizottsági tag bájos leányát.

Braun Samu aradi szobafestő iparos vasárnap jegyezte el Schaffer Benő aradi kereskedő szép és kedves leányát, Rózát.

SZÍNHÁZ, IRODALOM, MŰVÉSZET.

Az aradi színház megnyitása.

— Saját tudósítónktól. —

Lázás munka folyik Leszkai András irodájában: az aradi színi idény megnyitásának előkészületein. Az előleges színházi jelentés már a napokban ott fog viritani Arad utcáinak szegletén, hirdető tábláin, minden boltban és magánháznál. A bérlet, aláírások szeptember 15-én kezdődnek Gond László pénztáros és igazgatói megbízott által, ki akkorára már Aradon lesz.

A társulat nagy igyekezettel, sok-sok ambícióval készül a téli idényre. A személyzet az ország jeleseiből van összeállítva, Leszkai nem kiméli áldosat, hogy Arad közönségének mentől több élvezetes estét szerezzen a tél folyamán. A műsor válogatott, mind belbecsölés bíró darabok, kiváló írótól, a nemzeti színház, királyi opera és népszínház repertoírjaiból válogatva. Szóval az idény kifogástalan személyzettel és nagy apparattal fog kezdődni a szezon Aradon.

Leszkai most még a kórust erősíti, hogy az is mutasson és jobban fessen, ámbár jó hangokban eddig sem volt hiány.

Aradon az első előadás, mint hírlik a „Zeidónó” nagy operával fog kezdődni,

azután nyomban a kis Novák Irén fog bemutatkozni, aki Nagyváradon az első fellépte alkalmával úgy meghódította a közönséget, hogy most minden fellépte ünnepszámba megy.

Leszkai már a napokban érkezik Aradra, hogy az előkészületeket megtegye a társulat megérkezésére. Több újítást is fogantatosít a színházban a mennyiben a zenekart feljebb emelteti és a szemben levő új nagy páholyokat czélszerűbbre alakítja, hogy ne legyenek annyira szembeötlők, hanem mint a többi régi páholyok, elrekesztve egyik a másikától.

TÁVIRATOK.

A delegáció ülése.

Budapest, szeptember 10. (Saj. tud. táv.) A delegációk szeptember 13-án délután üléseznek.

A gyergyó-szt.-miklósi mandátum.

Budapest, szept. 10. (Saj. tud. távirata.) Mikó Arpád főispánná történt kinevezése után a gy.-szt.-miklósi kerületbe Pulszky Agost államtitkárt akarták jelölni. Pulszky azonban nem fogadta el a jelöltséget s így azt Matlekovics Sándor volt államtitkárnak ajánlották föl. Matlekovics a jelöltséget elfogadta. A kerületből azt írják, hogy megválasztatása bizonyos.

Villámcsapás.

Pozsony, szeptember 10. (Saj. tud. táv.) Doborzsán Ondricsel gazdánál nagy társaság volt együtt, midőn hirtelen vihar támadt és a villám becsapott a házba és a gazdát valamint fiát leütötte. Utóbbi magához tért, azonban megnémult és féloldalt megbénult.

A csár névnapja.

Bécs, szeptember 10. (Saj. tud. táv.) Woronin alezredes, orosz katonai meghatalmazott, ma este Lembergbe utazik, hol Ő felsége külön meghívására a Sándor csár névnapja alkalmából adott díszében fog résztvenni. Az ebéd után Ő felsége külön vonattal Bécsbe tér vissza, hová szerdán délután érkezik meg.

A kis tapolcsányi udvar.

Bécs, szeptember 10. (Saj. tud. táv.) Mária Terézia főhercegnő porosz leányaival Mária Annunziata és Erzsébet főhercegnőkkel ma este több heti tartózkodásra kistapolcsányi birtokára utazik, hová Károly Lajos főherceg is nemsokára követni fogja.

Merénylet Sándor király ellen.

Belgrád, szeptember 10. (Saj. tud. táv.) Mikor Sándor király tegnapelőtti kirándulásáról vasuton Nisbe visszautazott, a királyi szalonkocsit többen kövekkel megdobálták s a vagonok csaknem valamennyi ablakát betörték. Sem a király sem kísérete nem sérült meg. A merénylők elmenekültek.

A hármasszövetség.

London, szept. 10. (Saj. tud. táv.) Diplomacziái körökben beszélnek, hogy a legközelebbi német és olasz trónbeszédék azon határozott kijelentést fogják tartalmazni, hogy a hármasszövetség tagjai között a viszony még soha oly szívélyes nem volt mint jelenleg.

Vasuti szerencsétlenség.

Milanó, szeptember 6. (Saj. tud. táv.) A Turin felől jövő gyorsvonat szombaton éjszaka Lassano közelében beleütközött egy tehervonatba. Tizenhárom kocsi szilánkokra törött. A vonatvezető és gépész halálosan megsebesültek.

Sikkasztó elnök.

Budapest, szept. 10. (Saj. tud. táv.) A „Köburg” hadastyán-egylet elnöke, Diener János elsikkasztott 900 forintot és azzal megszökött. Mint elnöktársának írta, a Dunába akart ugrani és levetette kabátját, de szándékában megakadályozták és kabátzsebéből kiestek takarékpénztári könyvek. A pénz eltűnt, de eltűnt ő is. Most köröztetik.

Szerencsétlenül járt turisták.

Kortina, szeptember 10. (Saj. tud. táv.) Kohl leichenbergi turista és vezetője, mivel a hegyekbe rándult, egy sziklahasadékba estek, hol holtan találták meg mindkettőt. Kremser János nürnbergi bankpénztárnok pedig Kortinából kiindulva egy magaslatot akart megmászni és hirtelen a mélységbe zuhant, hol halálát lelte.

Anarkisták merénylete.

Marienburg, szeptember 10. (Saj. tud. táv.) Vilmos császár itteni tartózkodása alatt a házak falaira ismeretlen tettesek plakátokat ragasztottak fel e felirattal: „Le a királylyal! Eljen az anarkia!” A rendőrségnek még eddig nem sikerült a tetteseket kipuhatolni.

Cyprus szigete.

Athén, szeptember 10. (Saj. tud. táv.) Cyprus szigete átengedésének híre onnan keletkezett, hogy négy angol ezred Larnakában hajóra szállt és Maltába indult, hogy az Egyiptomba küldött csapatokat pótolják. A hír, hogy a szigetet ismét átengedik Törökországnak, a keresztények körében nagy nyugtalanságot keltett, melyet csak nehezen tudtak lecsillapítani.

KÖZGAZDASÁG.

Budapesti áru és értéktőzsde.

— Gyenes és Balog cségg jelentése. —

Budapest, szeptember 10.

Gabona üzlet: Buzát ma jól kínáltak, a vételkedv szilárd irányzat mellett jó volt, eladatott 60,000 mm. néhány krral magasabb áron. Eladott:

	mmásza	kg	frt
Tiszavidéki	100	84.	6.85
"	300	82.	6.80
"	100	82.	6.75
"	100	81.	6.72 1/2
"	500	82.	6.70
"	1000	81.	6.70
"	2000	81.	6.35
"	400	81.	6.80
"	1100	81.	6.70 1/2
"	400	81.	6.55
Fehérmegyei	1350	80.	6.87 1/2
Hertai	1850	80.	6.70
"	1850	80.	6.87 1/2
"	1850	79.	6.57 1/2
Török-Becsei	1700	79.	6.70
"	2000	79.	6.70
"	3800	80.	6.75
"	2000	78.	6.75
Szanádi	6000	81.	6.75
"	4500	80.	6.70
Bácskai	2200	77.	6.45
"	2200	78.	6.45
Dunai	3300		6.45
Raktár	3600	78.	6.65
"	200		6.15
"	100		6.—
"	200		5.97 1/2

Határidő üzlet: A tegnapi érkezett Romániai jegyzések valamivel szilárdabban voltak, nálunk azonban teljesen változatlanul indult az üzlet búzában, sőt később az

igen gyenge siker következtében 1—2 krral lanyhábban zárult. — Tengeri is egészen változatlanul indult s némi élénkebb vásárlásra s szép derült időjárásra változatlanul zárult is. Zab osekály üzlet mellett változatlan.

Zárul 11 órakor:

Buza szeptember—október 1894	6.39—6.40
Buza márczius—április 1894	6.87—6.89
Tengeri május—június 1894	5.79—5.80
Zab márczius—április 1894	5.70—5.72
Káposztarepeze	9.80—0.00

Külföld: New-York: buzára $\frac{1}{8}$ — $\frac{1}{2}$, tengerire $\frac{1}{2}$ — $\frac{3}{4}$ szilárdabb Chicago: buzára $\frac{1}{8}$ — $\frac{1}{4}$, tengerire $\frac{1}{8}$ — $\frac{1}{2}$ szilárdabb, Páris tartott, London és Liverpool változatlan.

Ertéktözsde: A kettős ünnep magánforgalma igen gyenge volt, s így az ártályamok — különösen helyi papirokban — tetemesen meglányhultak. Ma már sokkal élénkebb üzletmenet mellett ugy nemzetközi, mint helyi papirok szilárdabban zárultak.

Zárul 11 órakor:

Osztrák hitelrészvény	368.40
Magyar hitelrészvény	468.25
Riza-Muranyi	263.—
Osztrák Államvasút	357.50
Déli vasút	118.50

Szecsület.

— Szeptember 10. —

Mai jegyzéseink: Készárú nagyban nyers szesz 54.—, kicsinyben 54.50 koró nélkül per 100 liter $\frac{1}{2}$ beleértve 85 frt fogyasztási adót.

Budapesti gabnatözsde.

— Az „Aradi Közlöny” távirati tudósítása. —

Budapest, szeptember 10. d. u. 5 óra.

F	a	j	Irányat	100 klg. ár	
				frttól	frtjg
Buza	bánsági uj			6.40	6.65
Buza	tiszavidéki			6.45	6.70
Buza	pestvidéki			6.40	6.65
Buza	fejérmegyei			6.40	6.65
Buza	bácskai			6.50	6.75
Roze	uj, I-ső rendű			5.10	5.15
Roze	uj, II-od rendű			5.—	5.05
Arpa	takarmány			5.80	5.95
Arpa	égetni való			6.25	7.10
Arpa	sőrföldes			7.30	8.40
Zab				5.90	6.35
Tengeri	bánsági			5.80	5.90
Tengeri	másncmü			5.80	5.90
Káposzta-repeze	bánsági			9.—	9.50
Köles				5.70	6.25
HATÁRIDŐRE	Buza	szept.-okt.		6.87	6.89
	Buza	márcz.-ápr.		6.85	6.87
	Buza	máj.-jun.		—	—
	Roze	szept.-okt.		5.20	5.22
	Tengeri	jul.-aug.		—	—
	Tengeri	aug.-szept.		—	—
	Tengeri	októberre		5.85	5.90
	Zab	márcz.-ápr.		6.08	6.08
	Zab	szept.-okt.		5.70	5.72
	Káposzta-repeze	aug.-szept. 1894.		9.70	9.75

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Sz. P. (Budapest) Kérjük állandóan küldeni. Szívesen beleegyeznék a feltételbe. Leveléz. (Nagyvárad) Későn kaptuk meg. Lapunk legközelebbi számába jön.

Felelős szerkesztő. Vass Géza.

NYILTTÉR*

Divatáruház!

Probst Károly és Társai

Aradon, Atzél Péter-utca 3. sz.

— ALAPITTATOTT 1793-ban. —

Ujdonságok

ősi és téli idényre: divatkelmek, selymek, bársonyok, díszek, meglepő szép és dus választékban

Női felöltők

a legújabb kivitelben és minden minőségben.

Kizárólagos raktár

legnagyobb választékban a legjobbnak elősmert és hírneves

vászon- és asztalneműekben.

Kelengye-osztályunkat

újonnan szerveztük és több mint 1000 minta áll rendelkezésre.

Szőnyegek, ágy- és utazó takarók,

valamint

férfidivat cikkek

melegpő dus választékban.

Nagy női szabóságunkban

divatöltözékek legújabb kivitelben leggyorsabban eszközöltetnek.

Probst Károly és Társai
divatáruháza.

* Az ezen rovat alatt közzéttekért nem vállal felelősséget a szerk.

Aradvármegye alispánjától.

17678/894. szám.

783. 1—1

Pályázati hirdetmény.

Aradvármegyénél lemondás folytán megüresedett és 280 forint évi bér, 25 frt lakpénz, valamint természetbeni ruházattal javadalmazott hivatali szolgálai állásra ezennel pályázatot nyujtok.

Felhivom mindazokat, kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy ez iránti kérvényüket, — melyhez iskolai, erkölcsi, valamint jelenlegi alkalmazásukat igazoló bizonyítványuk csatolandó — legkésőbb 1894. évi szeptember hó 25-én d. u. 5 óráig hozzám adják be.

Megjegyzem miszerint kiszolgált altisztek ezen állás betöltésénél előnnyel bírnak, miért figyelmeztetem ezen pályázókat, hogy ebbeli igazolványukat pályázati kérvényükhöz csatolják. Aradon, 1894. évi szeptember hó 3-án.

Szathmáry Gyula
alispán.

1969/1894. pm. 1—3.

Pályázati hirdetmény.

Az Arad sz. kir. város kezelése alatt álló Hertschka Mór ösztöndíj-alapítványból az aradi polgári iskola tanulóira nézve egy hely betöltendő lévén, arra ezennel pályázat nyitattik.

A pályázónak igazolni kell:

- a) hogy az aradvárosi polgári iskolában tanul,
- b) hogy a tantárgyaknak legalább feléből a legjobb, másik feléből pedig a legjobbat követő osztállyal bír,
- c) hogy aradvárosi vagy aradmegyei lakos fia.

Ezen feltételek mellett elsőbbséggel bírnak.

- 1. a szegénységüket hatósági bizonyítvánnyal igazoló aradvárosi szülőtlén árvák,
- 2. az aradvárosi szegény özvegyek fiai,
- 3. az aradmegyei szegény szülőtlén árvák,
- 4. ezen vármegyei szegény özvegyek fiai,
- 5. az aradvárosi szegény tanulók.

Ha családi viszonyaira nézve az 1—5. pontok szerint minősített pályázó nem jelentkeznék, a többi pályázó közül a legkitünőbb tanulónak fog az ösztöndíj vagyon és vallásra való tekintet nélkül adományoztatni.

Az ösztöndíj 10,000 frt tőke kamatainak egy hatodából áll, a mely 1894. évi szeptember hó 1-től kezdődőleg, mindenkor a tanév befejezte után fizetettetik ki.

A pályázati kérvények Arad sz. kir. város polgármesterénél 1894. évi szeptember hó 31-ik napjáig nyujtandók be.

Arad, 1894. évi szeptember hó 10.

Salacz Gyula
kir. tanácsos, polgármester.

Utolsó
hónap

Lembergi
kiállítási

Sorsjegyek à 1 frt.

Főnyeremény 60.000 forint.

Kaphatók: ARADON az „Aradi ipar- és népbank”-nál és Wallfisch Armin pénzváltó-üzletében.

781. 3—17.